

IN MOBILITY пројекат

Прва Peer Review радионица у Лиенаји, Летонија

Од 27. до 28. јануара 2026. године, партнери пројекта **IN MOBILITY – Смањење мобилног сиромаштва у урбаним срединама** окупили су се у Лиенаји, у региону Курземе (Летонија), на првом Peer Review састанку у оквиру пројекта, након чега је уследила студијска посета руралном селу Зиелупе. Дводневна размена комбиновала је структурирано међусобно учење са директним територијалним искуством, са фокусом на заједнички изазов широм Европе: како обезбедити доступност превоза за све, посебно у слабо насељеним и руралним подручјима.

Први дан, јутро: припрема за peer review

Састанак је отворен другом седницом Пројектне управљачке групе (PMG), намењеном искључиво пројектним партнерима. Овај интерни радни састанак био је усмерен на координацију, аспекте имплементације и предстојеће прекретнице, како би се обезбедило заједничко разумевање напретка пројекта пре уласка у фазу међусобног учења. Партнери су такође разговарали о комуникационим активностима планираним за други семестар, усклађујући приступе и поруке ради бољег објашњења појма мобилног сиромаштва и доступности превоза заинтересованим странама, доносиоцима одлука и широј јавности.

Peer Review #1 званично је започео касније током јутра институционалним поздравима представника Планског региона Курземе и водећег партнера (ITL), којима су постављени циљеви peer review циклуса и наглашена његова улога у јачању учења кроз јавне политике у оквиру пројекта.

Неадекватна понуда јавног превоза: учење из конкретних решења

Први тематски блок Peer Review #1 био је посвећен недовољној понуди јавног превоза, са снажним фокусом на практична решења већ тестирана у европским регионима. Презентације стејкхолдера укључиле су тему „Транспорт на захтев у Емилији-Ромањи: пример SUSTANCE open-source web апликације“, која је показала како дигитални алати могу подржати флексибилне услуге у подручјима где традиционални јавни превоз тешко одговара на потребе корисника. Ово је допуњено презентацијом „Интегрисана решења мобилности од куће до посла за пољопривредне раднике у слабо насељеним подручјима“, која је истакла прилагођене приступе развијене за специфичне циљне групе и територијалне услове.

Интерактивна сесија, коју је модерирао Erasmus UPT, омогућила је партнерима да разговарају о преносивости решења, моделима управљања и границама флексибилности у условима ограничених ресурса. Размена је потврдила да доступност превоза подједнако зависи од дизајна услуга и координације, колико и од инфраструктуре.

Услуге дељене мобилности: могућности и ограничења

У поподневним часовима, Peer Review #1 био је усмерен на услуге дељене мобилности и њихов потенцијал у унапређењу доступности превоза. Стејкхолдери и експерти

представили су различите перспективе, укључујући презентације „Sharing is caring“, која се осврнула на јавну вредност дељене мобилности, и „Преиспитивање дељене мобилности ради унапређења доступности превоза“, која је партнере подстакла да превазиђу технолошки приступ и фокусирају се на приступачност и инклузивност.

Искуства из различитих националних контекста представљена су и кроз тему „Услуге дељене мобилности у градовима Србије: искуства, технологије и праксе“, пружајући увид у развој дељене мобилности у земљама у развоју и градовима средње величине.

Дискусије током интерактивне сесије истакле су понављајућа питања: ко има користи од дељене мобилности, под којим условима она може допунити јавни превоз и на који начин јавне власти могу усмеравати ове услуге ка ширим друштвеним циљевима.

Други дан: доступност превоза из руралне перспективе – Зиему́пе

Други дан био је у потпуности посвећен студијској посети селу Зиему́пе, малом руралном насељу удаљеном око један сат од Лиџаје. Посета је била фокусирана искључиво на доступност превоза у периферном руралном контексту, комбинујући аналитичке приступе са локалним искуствима. Програм је укључивао излагања као што су „Мерење димензија транспортног сиромаштва коришћењем званичне статистике“, које је пружио оквир заснован на подацима, и „Регионални контекст и кључни изазови за транспорт и мобилност у региону Курземе“, у којем су представљени регионални приоритети.

Локалне перспективе јавних политика додатно су разматране кроз теме „Планирање одрживе урбане мобилности (SUMP): локални оквири и приоритети“ и „Мобилни пунктови у Лиџаји: концепт и циљеви“.

Кључни тренутак посете била је сесија „Свакодневна мобилност у периферним руралним подручјима: искуства локалних становника и практична решења за мобилно сиромаштво у Зиему́пеу“, која је дискусију усмерила ка реалним животним условима становника. Обилазак терена и шетња кроз село омогућили су партнерима да непосредно сагледају како удаљеност, учесталост услуга и територијалне карактеристике утичу на свакодневне изборе мобилности.

Заједничка разматрања и наредни кораци

Студијска посета завршена је сесијом разматрања коју је водио водећи партнер, након чега су уследили закључци сваког партнера. Ова разматрања повезала су искуства из Зиему́пеа са изазовима у другим регионима, наглашавајући заједничке поруке о значају флексибилности, локалног укључивања и потребе за прилагођеним решењима у руралним и слабо насељеним подручјима.

Постепена изградња заједничке експертизе

Peer Review #1 у Лиџаји и студијска посета Зиему́пеу означили су почетак peer review циклуса пројекта IN MOBILITY, осмишљеног да постепено изграђује заједничку експертизу у оквиру кључних тематских области пројекта. Комбиновањем структуриране размене искустава и учења заснованог на конкретним локацијама, састанак је унапредио разумевање доступности превоза као изазова јавних политика са снажном социјалном и територијалном димензијом. Прикупљени увиди биће коришћени у наредним фазама

пројекта, како би се партнерима пружила подршка у унапређењу њихових инструмената јавних политика и развоју инклузивнијих решења мобилности широм Европе.

IN MOBILITY је пројекат посвећен инклузивној, праведној и приступачној урбаној мобилности за све. Финансира се у оквиру програма **Interreg Europe 2021–2027**, у оквиру Приоритетног циља 2 – Зеленија Европа. Конзорцијум пројекта IN MOBILITY чини десет организација из пет европских региона.

Пројектне активности имају за циљ подршку одрживим, али пре свега социјално праведним и инклузивним политикама урбане мобилности. Конзорцијум чине: Институт за транспорт и логистику (Италија) као водећи партнер, Град Алба Јулија (Румунија), Регионални развојни фонд Северног Егеја (Грчка), Регион Подкарпаце (Пољска), Град Бриж (Белгија), Општина Амстердам (Холандија), Плански регион Курземе (Летонија), Извршни комитет Градског већа Черновци (Украјина), Град Крагујевац (Србија) и Erasmus Centre for Urban, Port and Transport Economics BV (Холандија). Придружени органи у пројекту су Регион Емилија-Ромања и Регион Северни Егеј.

Трајање и буџет пројекта

Трајање пројекта: 1. мај 2025 – 31. јул 2029.

Укупни буџет: 2.088.696 евра

Дугорочно, пројекат ће подржати праведну и паметну транзицију ка чистијим, повезанијим и инклузивнијим европским градовима, спремним да одговоре на изазове будућности.